

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آموزش

مفاهیم آن

(۱)

با اصلاحات و فعالیت مکمل

وکیل ، مسعود ، ۱۳۳۴
آموزش مفاهیم قرآن (۱) مؤلف مسعود وکیل ؛ با همکاری مهدی سیف ... [و دیگران] : تصحیح متن
محمود کریمی، سید حسین ترابی - [ویرایش ۲] - [تهران] : مؤسسه مهد قرآن . ۱۳۹۴ ۹۶ ص . : جدول .
بهاء : ۴۰۰۰۰ ریال
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار)
کتابنامه به صورت زیر نویس .
چاپ بیست و چهارم : تابستان ۱۳۹۴
۱. قرآن - راهنمای آموزشی - قرائت - راهنمای آموزشی . ۳. قرآن - پرسشها و پاسخها . الف . سیف .
مهدی . ۱۳۳۸ -
ب. عنوان .
BP۶۵/۲/ و ۸۱۸۵
۱۳۹۴
کتابخانه ملی ایران
۲۹۷/۱۰۷
م ۷۷-۶۴۶۵

آموزش مفاهیم قرآن (۱)	عنوان:
مسعود وکیل	نویسنده:
سید مهدی سیف، محمد جعفر محبی، سید هادی محدث، حمیدرضا مستفید، سید محمد حسین میر باقری	با همکاری:
مؤسسه مهد قرآن	ناشر:
معاونت آموزش مؤسسه مهد قرآن	آماده سازی:
محسن جاوید	طراحی جلد و
محمود کریمی ، سید حسین ترابی	صفحه آرایی:
بیست و چهارم ، تابستان ۹۴	تصحیح متن:
۵۰۰۰ نسخه	نوبت چاپ:
۴۰۰۰ تومان	شمارگان:
۹۷۸-۹۶۴-۹۰۲۰۵-۷-۰	قیمت:
تهران - خیابان خراسان - کوچه مسجد مرحوم آیت ا... فومنی	شابک:
۳۳۵۲۲۵۰۰-۳	نشانی:
	تلفن:

فهرست مطالب

۴	سخنی با مریبان و قرآن آموزان گرامی
۴	ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن
۶	مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن
۹	معرفی این کتاب
۹	طرح درس
۱۲	تمرین و تکلیف
۱۲	پرسش و خودآزمایی
۱۳	آزمون و ارزشیابی
۱۵	درس اول قرآن ، کتاب خداشناسی
۲۳	درس دوم الله ، پروردگار جهانیان
۳۲	درس سوم سپاس و ستایش خداوند
۴۱	درس چهارم دوست و سرپرست مؤمنان
۵۰	درس پنجم قرآن ، کتاب هدایت
۵۹	درس ششم قیامت ، رستاخیز بزرگ
۶۸	درس هفتم پیامبران ، مریبان دلسوز
۷۷	درس هشتم خود آزمایی
۹۰	فهرست الفبایی کلمات
۹۳	پرسشنامه قرآن آموز
۹۵	پرسشنامه مربی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سخنی با مریبان و قرآن آموزان گرامی

قرآن کریم آخرین کتاب الهی است که بهترین راه‌ها را برای دستیابی به سعادت واقعی انسان فرا روی او قرار می‌دهد. از این رو جامعه بشری همواره نیازمند بهره‌گیری از تعالیم قرآن و طلب هدایت از آن است. قرآن می‌فرماید:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ تَكْمٌ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَ شِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ^۱.

سزاوار است هر مسلمان در کنار ایمان و علاقه‌ای که به قرآن دارد و آن را راهنمای زندگی خود می‌داند، این کتاب الهی را فراگیرد، تا به ایمانی کامل‌تر دست یافته و در عمل به قرآن توفیق بیشتری یابد.

ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن

قرآن کریم سخن و پیام روشن خداوند برای همه مردم است. قرآن می‌فرماید:

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ^۲، هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ^۳، هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ^۴، هُدًى لِلنَّاسِ^۵

راه استفاده از هر سخن و پیامی، شنیدن یا خواندن آن است. شنیدن یا خواندن به طور طبیعی شامل درک و فهم می‌باشد و بدون آن، شنیدن یا خواندن به درستی انجام نمی‌شود. برای دریافت پیام الهی و آشنا شدن با سخن خداوند باید آیات قرآن را بشنویم یا بخوانیم و این شنیدن یا خواندن به طور طبیعی باید همراه با درک و فهم باشد؛ ولی در عموم کلاس‌های قرآن غالباً به آموزش

۱- یونس ۵۷   ۲- آل عمران ۱۳۸   ۳- ابراهیم ۵۲

۴- جائیه ۲۰   ۵- بقره ۱۸۵

مهارت‌های قرائت اکتفا شده و درک معنای آیات مورد توجه قرار نمی‌گیرد. از این رو به میزان کافی روش‌های مناسب برای آن ارائه نشده است.

هر چند ضرورت آموزش درک معنای آیات قرآن روشن است، ولی به دلیل غفلت از این امر بدیهی، توضیحات زیر مفید می‌باشد:

۱- قرائت به معنای خواندن است و خواندن در هر زبانی شامل فهم مطالب خواننده شده می‌باشد. خواندن یک متن یا یک کتاب به معنای آگاهی و اطلاع یافتن از مطالب آن است. قرائت قرآن نیز به طور طبیعی، خواندن همراه با فهم است و قرائت بدون فهم در واقع قرائت ناقص می‌باشد. از این رو وقتی قرآن کریم می‌فرماید: **فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ**^۱ یا پیامبر اکرم ﷺ می‌فرماید: **إِقْرَءُوا الْقُرْآنَ وَأَعْمَلُوا بِهِ**^۲، این دستور به قرائت، شامل فهم قرآن هم می‌باشد. قابل توجه است که در آیات و روایات، به تفکر و تدبر دستور داده شده ولی برای فهمیدن معنای قرآن دستور داده نشده است؛ زیرا دستور به قرائت، دستور به فهم نیز می‌باشد.

شایان ذکر است قرائت در حد تلفظ آیات، بدون فهم آن هم مفید می‌باشد و دارای اجر و ثواب الهی است؛ زیرا همین حد از قرائت نیز موجب یاد خداوند، تماس با کتاب او و فراهم آمدن فضای تربیتی و معنوی است. از معصومین علیهم‌السلام روایت شده است که حتی نگاه کردن به خط قرآن دارای ثواب و ارزش است. ولی آنچه که از یک قرائت معمولی انتظار می‌رود، قطعاً قرائتی همراه با فهم است.

۲- در کتاب بحار الانوار روایت شایان توجهی از امام حسین و امام صادق علیهم‌السلام نقل شده است^۳؛ به این روایت توجه کنید:

كِتَابُ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ عَلَى أَرْبَعَةِ أَشْيَاءَ، عَلَى الْعِبَارَةِ وَالْإِشَارَةِ وَاللَّطَائِفِ وَالْحَقَائِقِ فَالْعِبَارَةُ لِلْعَوَامِّ وَالْإِشَارَةُ لِلْخَوَاصِّ وَاللَّطَائِفُ لِلْأَوْلِيَاءِ وَ

۲- کنز العمال، ج ۱، ص ۵۱۱، حدیث ۲۲۷۰

۱- مزمل ۲۰

۳- ج ۹۲، ص ۲۰، روایت ۱۸ و ص ۱۰۳، روایت ۸۱

الْحَقَائِقُ لِلْأَنْبِيَاءِ.

این روایت شریف برای قرآن چهار رتبه معرفی کرده و اولین رتبه آن یعنی عبارات قرآن را برای عموم دانسته است. این رتبه شامل معنای اولیه عبارات قرآن است که از راه خواندن و فهمیدن به دست می‌آید؛ زیرا مراتب بعدی یعنی اشارات، لطائف و حقائق شامل فهم بالاتر و عمیق‌تری از قرآن می‌باشد. از این رو فهم معنای اولیه آیات قرآن در حد درک عموم است و باید در آموزش‌های عمومی قرآن زمینه لازم برای این فهم فراهم آید.

۳- هدف از آشنایی با قرآن و استفاده از آن همان طور که در قرآن بیان شده، تفکر در آیات الهی و تذکر است. در این باره به برخی آیات توجه می‌کنیم:

قمر ۱۷

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ

بقره ۲۲۱

وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

حشر ۲۱

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

از این آیات استفاده می‌شود که تبیین آیات، توجه به مثل‌ها و تلاوت آیات باید به تفکر و تذکر بیانجامد. بدیهی است تذکر و تفکر زمانی حاصل می‌شود که شنیدن یا خواندن قرآن همراه با فهم باشد.

قابل توجه است که مسأله قرائت بدون فهم، معمولاً برای مسلمانان غیر عرب زبان پیش می‌آید. از این رو باید درک معنای آیات قرآن همراه قرائت، آموزش داده شود تا آموزش قرآن به صورت جامع و مطلوب باشد.

مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن

این مجموعه به دنبال کوشش‌های گذشته معلمان و مربیان قرآن و با استفاده از تمامی این تلاش‌های خالصانه به‌ویژه تجربه موفق مجموعه «کلیدهای فهم زبان قرآن» تألیف آقای مهندس مرتضی شجاعی تهیه و تدوین شده است. به این امید

که امر مهم و حیاتی آموزش جامع قرآن گامی جلوتر رود. اینک با ویژگی‌های این مجموعه آشنا می‌شوید.

۱- قرآن کریم از حدود ۷۷ هزار کلمه تشکیل شده است و این کلمات بدون تکرار حدود ۱۱ هزار کلمه می‌باشد. قابل توجه است که تنها حدود هزار کلمه در قرآن بسیار تکرار شده است؛ به نحوی که همین هزار کلمه بیش از ۷۰٪ کلمات قرآن را شامل می‌شود. به این هزار کلمه «**لغات اکثر**» می‌گویند. این مجموعه دروس بر اساس آموزش معنای «**لغات اکثر**» تنظیم شده است تا قرآن آموزان بتوانند با یادگیری معنای کمترین کلمات، بیش‌ترین عبارات و آیات قرآن را معنا کنند.

۲- در هر درس تعدادی کلمات آشنا و تعدادی کلمات جدید معنا می‌شود و انتخاب عبارات قرآنی هر درس بر اساس این کلمات است. کلمات آشنا آن دسته از کلمات قرآن است که در زبان فارسی نیز به کار می‌رود و معنای آنها در هر دو زبان یکسان یا نزدیک به هم است. استفاده از کلمات آشنا برای بهره‌مندی از معلومات قرآن آموزان و نشان دادن سادگی فهم عبارات قرآن است. کلمات جدید، عموماً همان لغات اکثر قرآن هستند که بر اساس بالاترین فراوانی، به ترتیب در درس‌ها آمده‌اند.

۳- در دروس این مجموعه، مهم‌ترین قواعد صرف و نحو زبان عربی که فراگیری آن‌ها به میزان قابل توجهی، توانایی درک معنای آیات قرآن را وسعت و عمق می‌بخشد، از ساده به مشکل آموزش داده شده است. این آموزش به نحوی است که قرآن آموز ضمن درک حلاوت و زیبایی معنای آیات قرآن، قواعد زبان عربی را نیز با زبان ساده به تدریج می‌آموزد؛ بدون آن که سختی آموزش یک زبان جدید را احساس کند.

۴- در مجموعه دروس آموزش مفاهیم قرآن (۱) هیچ قاعده‌ای بیان نشده ولی در

مجموعه دروس (۲) و (۳) چگونگی تشخیص وزن کلمات و شناخت وزن مهم‌ترین اسم‌ها (مشتقات) آموزش داده شده است. در مجموعه دروس (۴) تا (۶) مهم‌ترین و پرکاربردترین قواعد صرف و انواع فعل و در مجموعه دروس (۷) تا (۹) مهم‌ترین قواعد نحو بیان شده است.

۵- از آنجا که شیوه آموزش این مجموعه دروس مبنی بر استفاده از لغات اکثر است، در دروس اولیه این مجموعه به جای آموزش آیات متوالی یک سوره، از عبارات کوتاه و ساده قرآن استفاده شده است. این امر موجب می‌شود تا حلاوت فهم قرآن که از مجموعه آیات یک سوره یا یک فراز به دست می‌آید، کمتر احساس شود. مریبان محترم باید با توضیحات لازم درباره برخی از عبارات قرآنی هر درس، تا آنجا که ممکن است این نقص را جبران کنند. بدیهی است رفته رفته در دروس آینده از این مشکل کاسته می‌شود.

۶- تعداد کاربرد هر یک از کلمات آشنا و جدید در قرآن، در جدول کلمات آمده است. ذکر آمار کلمات برای این است که قرآن آموزان بدانند با فراگیری تعداد کمی از کلمات می‌توانند عبارات فراوانی از قرآن را بفهمند و معنا کنند. بدیهی است به خاطر سپردن این آمار ضرورتی ندارد.

۷- آمارهای ارائه شده با استفاده از کتاب‌های: *المُعْجَمُ الْمُفَهَّرُ لِأَلْفَاظِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ، مُعْجَمُ الْأَدْوَاتِ وَ الضَّمَائِرِ فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ، الْمُعْجَمُ الْإِحْصَائِيُّ لِأَلْفَاظِ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ* و نرم افزار قرآنی کوثر تهیه شده است. ۸- برای معنای کلمات، از کتاب قاموس قرآن، ترجمه‌های قرآن و کتاب‌های لغت استفاده شده است.

۹- هر چند این مجموعه برای آموزش درک و فهم معنای آیات قرآن کریم تدوین شده است ولی به تقویت روخوانی و صحت قرائت نیز کمک می‌کند. برای استفاده از این دروس، توانایی روخوانی در حد دوره ابتدایی کافی است و

تذکراتِ ضروری مریبان به هنگام قرائت به این توانایی می‌افزاید.
۱۰- همهٔ علاقه‌مندان فراگیری قرآن کریم با تحصیلات دورهٔ ابتدایی و نیز قاریان و حافظان قرآن کریم می‌توانند از این مجموعه دروس استفاده کنند.

معرفی این کتاب

۱- این کتاب شامل مجموعه دروس مفاهیم (۱) است که دارای هشت درس می‌باشد. هر درس از یک مقدمه، ده عبارت قرآنی، دو جدول کلمات، سه نوع تمرین و یک فعالیت مکمل تشکیل شده است. درس آخر خودآزمایی بوده و شامل تمرین‌هایی برای یادآوری دروس قبل می‌باشد.

۲- هر درس دارای سه تمرین است. تمرین اول شامل ۲۰ سؤال دو گزینه‌ای می‌باشد. در تمرین دوم باید ۱۰ عبارت قرآنی درس به طور کامل ترجمه شده و زیر آنها نوشته شود. تمرین سوم شامل چهار پرسش است که با عبارات قرآنی درس یا تمرین‌ها پاسخ داده می‌شود. هدف از تمرین سوم این است که قرآن آموزان بتوانند به تدریج بین معارف اسلامی و قرآن رابطهٔ صحیحی برقرار کنند و اعتقادات و معارف دینی خود را به قرآن کریم ارجاع دهند.

۳- فعالیت مکمل با هدف انس بیشتر قرآن آموزان با متن قرآن کریم آورده شده است که قرآن آموزان صفحات مشخص شده برای هر درس را از روی قرآن خوانده و به موارد خواسته شده پاسخ می‌دهند.

طرح درس

پیش از ارائه طرح درس، تذکر این نکته مفید است که در هر کاری به‌ویژه آموزش قرآن کریم باید در جست‌وجوی رضایت الهی بود؛ زیرا کاری که برای خداوند نیست، از بین رفتنی است ولی کاری که برای رضای خداوند است،

همیشه باقی است. قرآن کریم می‌فرماید:

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ. نحل ۹۶

همچنین شایسته است در کلاس درس به‌ویژه درس قرآن با وضو باشیم و عمل به این ادب اسلامی را به قرآن آموزان توصیه کنیم تا در صورتی که خط قرآن را لمس کنند، اشکالی نداشته باشد.

این کتاب به نحوی تدوین شده است که علاوه بر آموزش حضوری در کلاس، به صورت خود آموز نیز قابل استفاده می‌باشد. تمرین‌های این درس به نحوی است که پاسخ آنها در خود کتاب نوشته می‌شود؛ ولی می‌توان برای استفاده مکرر از این کتاب، دفتر خاصی برای حل تمرین‌ها اختصاص داد.

مراحل و روش آموزش دروس:

۱- مقدمه: مربی مطالب مختصری را که درباره عبارات قرآنی هر درس است به اختصار توضیح می‌دهد. سپس یکی از قرآن آموزان این قسمت را از رو می‌خواند. بیان این مطالب، زمینه آشنایی با معارف قرآنی را فراهم می‌آورد. از آنجا که هدف از آموزش قرآن فهم و دریافت پیام خداوند و عمل به آن است، مربی باید علاوه بر این مقدمه، با دقت و لطافت خاصی، مطالب مناسبی را در مواقع ضروری برای توضیح برخی از عبارات قرآنی درس بیان کند. به این ترتیب قرآن آموزان انس علمی و عملی بیشتری با قرآن پیدا کرده و زمینه مناسب تربیت اسلامی فراهم می‌آید.

۲- قرائت: عبارات قرآنی درس توسط قرآن آموزان خوانده می‌شود. اگر ایشان در روخوانی قرآن مشکل دارند باید بر فردخوانی و رفع اشکالات روخوانی تأکید شود و اگر عموماً در روخوانی قرآن توانا هستند، می‌توان بر روان و زیباخوانی تأکید داشت. در این صورت مربی یا یک قرآن آموز، عبارات قرآنی

را جمله به جمله به روش تحقیق یا ترتیل تلاوت می‌کنند؛ و قرآن آموزان نیز هر جمله را به صورت جمع خوانی تکرار می‌کنند، سپس همان جمله را یک قرآن آموز می‌خواند. سعی شود جمله‌های بلندتر و مشکل‌تر را افراد قوی‌تر، و جمله‌های کوتاه‌تر و ساده‌تر را افراد ضعیف‌تر بخوانند. در صورتی که جمله‌ای صحیح خوانده نشود، فرد دیگری آن را تکرار می‌کند تا زمانی که جمله به صورت صحیح خوانده شود.

۳- ترجمه اولیه: از قرآن آموزان داوطلب خواسته می‌شود که عبارات درس را به صورت ناقص یا کامل معنا کنند. قرآن آموز داوطلب ابتدا عبارت را می‌خواند و سپس به هر میزان که می‌تواند آن را به صورت شفاهی معنا می‌کند. به این ترتیب توانایی قرآن آموزان در ترجمه آیات ارزیابی شده و برای یادگیری معنای کلمات جدید و ترجمه کامل آیات، انگیزه و آمادگی لازم ایجاد می‌شود.

۴- معنای کلمات: آموزش معنای کلمات در سه مرحله انجام می‌شود. در هر مرحله کلمات دو بار تکرار می‌گردد یک بار از عربی به فارسی و بار دیگر از فارسی به عربی، به شرح زیر:

مرحله اول: مربی هر کلمه را می‌خواند و قرآن آموزان معنای آن را از روی کتاب با هم پاسخ می‌دهند، آن‌گاه برای نشان دادن اهمیت فراگیری معنای آن کلمه، تعداد آن را می‌خواند. بار دیگر مربی معنای هر کلمه را می‌خواند و قرآن آموزان کلمه قرآنی را از روی کتاب پاسخ می‌دهند.

مرحله دوم: این مرحله مانند مرحله قبل انجام می‌شود، ولی قرآن آموزان بدون نگاه به کتاب سعی می‌کنند از حفظ پاسخ دهند.

مرحله سوم: مربی هر کلمه را می‌خواند و معنای آن را از افراد داوطلب می‌پرسد. بار دیگر این کار را از فارسی به عربی انجام می‌دهد. در تمرین معنای کلمات، باید کلمات جدید بیشتر تکرار شود.

۵- ترجمه کامل آیات: عبارات قرآنی درس با استفاده از معنای کلمات آشنا و جدید توسط افراد داوطلب به طور کامل ترجمه می‌شود. این کار به کمک مربی و به صورت شفاهی انجام می‌گردد. **در این قسمت نباید ترجمه عبارات به قرآن آموزان املا شود یعنی نباید آنها چیزی بنویسند.**

به این ترتیب، تدریس هر درس به پایان می‌رسد.

***

تمرین و تکلیف

پس از هر درس، باید قرآن آموزان در زمان مناسب تمرین‌ها را انجام دهند. برای تقویت انگیزه و فراهم آوردن زمینه همکاری، خوب است قرآن آموزان گروه‌های دو یا سه نفره تشکیل دهند تا در انجام تمرین‌ها یک دیگر را کمک کنند. بهتر است هر گروه از افراد ضعیف و قوی تشکیل شود.

پرسش و خود آزمایی

در هر جلسه قبل از آموزش درس جدید، درس جلسه قبل به ترتیب زیر، پرسش و ارزیابی می‌شود.

تمرین اول: مربی سؤال‌ها را به ترتیب می‌خواند و قرآن آموزان هر کدام یک گزینه را پاسخ می‌دهند. هر گزینه صحیح دو امتیاز دارد.

تمرین دوم: قرآن آموزان قبل از ارائه این تمرین، باید ترجمه عبارات قرآنی درس را در زیر آن‌ها نوشته باشند. آن‌گاه هر یک از عبارات قرآنی درس و ترجمه آن توسط یک قرآن آموز خوانده می‌شود. اگر ترجمه صحیح و کامل نباشد، فرد دیگری ترجمه این عبارت را می‌خواند. به این ترتیب ترجمه صحیح و کامل

توسط قرآن آموزان و کمکِ مربی مشخص شده تا در صورت نیاز، قرآن آموزان ترجمه خود را تصحیح کنند. هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز دارد که مقابل آن نوشته می‌شود. به میزان نقص یا اشتباه هر ترجمه، امتیاز آن کم می‌شود.

تمرین سوم: مربی سؤال‌ها را به ترتیب می‌خواند و قرآن آموزان هر کدام یک سؤال را پاسخ می‌دهند. هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز دارد. برای انس بیشتر با قرآن کریم، بهتر است پاسخ این سؤال‌ها حفظ شود.

درس هشتم برای خود آزمایی و یادآوری و تمرین دروس قبل است و کلمات جدید ندارد. از این رو تمرین‌ها و عبارات قرآنی این درس به کمک کلمات درس‌های قبل پاسخ داده شده یا ترجمه می‌شود. قرآن آموزان باید قبل از کلاس تمرین‌های این درس را انجام دهند تا در کلاس فقط پرسش و بررسی به عمل آید.

آزمون و ارزشیابی

پس از پایان دروس این کتاب، آزمون کتبی انجام می‌شود و دارای ۲۰۰ امتیاز است. سؤالهای این آزمون به شرح زیر تهیه می‌گردد:

- ۱- انتخاب ۴۰ سؤال دو گزینه‌ای از بین ۱۸۰ سؤال دو گزینه‌ای هر هشت درس کتاب؛ هر گزینه صحیح یک امتیاز دارد.
  - ۲- انتخاب ۲۰ عبارت قرآنی از بین عبارات قرآنی دروس و تمرین‌های هر هشت درس؛ ترجمه صحیح و کامل هر عبارت ۶ امتیاز دارد.
  - ۳- انتخاب پنج سؤال از بین سؤالات تمرین‌های آخر دروس؛ هر پاسخ صحیح که به صورت یک عبارت قرآنی است، ۸ امتیاز دارد.
- مناسب است پس از تدریس دروس مفاهیم (۳)، برای آمادگی بیشتر قرآن

آموزان، یک آزمون کتبی و پایانی نیز از کل دروس هر ۳ بخش به عمل آید. در این قسمت تذکر این نکته ضروری است که در آموزش هر درس به ویژه معارف اسلامی و قرآن کریم، فراگیری دروس و دستیابی به اهداف آن مهم است. کسب نمره، تنها برای سنجش میزان یادگیری و برخی امور دیگر می باشد. از توجه بیش از حد به نمره و مسائل مربوط به آن باید پرهیز شود تا با ایجاد اعتماد به نفس در قرآن آموزان، دستیابی به اهداف اصلی ممکن گردد. متقابلاً مربی باید با تلاش بیشتر در آموزش و اختصاص اوقات ویژه برای افراد ضعیف تر و دادن فرصت های مجدد به آنها، زمینه کسب موفقیت را برای همه قرآن آموزان فراهم آورد.

برای تقویت انگیزه قرآن آموزان در فهم و درک آیات قرآن و انس بیشتر با آن، می توان از دروس این کتاب در مسابقات قرآن نیز استفاده کرد.

در پایان از تمام عزیزانی که در آماده سازی این کتاب سهیم بوده اند، به ویژه آقای محسن جاوید به خاطر صفحه آرایی و طراحی جلد، آقایان محمود کریمی و سید حسین ترابی مصححان نهایی متن کمال سپاس گزاری می شود.

مسعود وکیل

قرآن کتاب خداشناسی

به یاری خداوند بزرگ می‌خواهیم با معنای آیات قرآن کریم آشنا شویم و بیاموزیم چگونه آیات را معنا کنیم. می‌خواهیم با فهم آیات قرآن، خدای مهربان را بهتر بشناسیم خدایی که پروردگار و صاحب اختیار ماست، خداوندی که برای راهنمایی و هدایت ما، حضرت محمد ﷺ را به پیامبری برگزید تا کتاب خدا را به ما بیاموزد و راه سعادت و رستگاری را به ما نشان دهد. خدای یگانه را برای این نعمت‌های بزرگ سپاس می‌گوییم و ستایش می‌کنیم.

در این درس و درس‌های بعد با این مفاهیم که در قرآن کریم آمده است، بیشتر آشنا می‌شویم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

۱ حمد

۱- بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۲۲ حشر

۲- هُوَ اللّٰهُ ۱

۳۰ رعد

۳- هُوَ رَبِّي

۳۸ کهف

۴- اللّٰهُ رَبِّي ۲

۳۴ هود

۵- هُوَ رَبُّكُمْ

۱۰۲ انعام

۶- اللّٰهُ رَبُّكُمْ

۲ حمد

۷- الْحَمْدُ لِلّٰهِ

۱۹ محمد

۸- لَا إِلَهَ إِلَّا اللّٰهُ

۲۹ فتح

۹- مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللّٰهِ

۲۱۸ بقره

۱۰- وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِیْمٌ

۱- اگر در جمله، فعل خاصی وجود نداشته باشد، معمولاً باید در آخر آن، فعل «است» یا فعل مناسب دیگری اضافه شود.

امتیاز

۲- گاهی بهتر است در ترجمه، خود کلمه «اللّٰهُ» استفاده شود.

معنای کلمات درس را تمرین کنید و به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	بِ	به	بسیار
۲	اِسْم	نام	۱۳۹
۳	اَللّٰه	الله ، خداوند ، خدای یگانه	۲۸۱۵
۴	رَحْمٰن	بخشنده	۱۶۹
۵	رَحِیْم	مهربان	۲۰۷
۶	رَبِّ	پروردگار، صاحب	۹۶۹
۷	حَمْد	سپاس و ستایش	۴۳
۸	رَسُوْل	پیامبر، فرستاده	۲۳۶

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	هُوَ	او، آن	۴۷۸
۲	مِن	من، م	بسیار
۳	كُم	شما، تان	بسیار
۴	لِ، لَ	برای، به	بسیار
۵	لَا	نیست	۱۷۲۳
۶	إِلَه	خدا، معبود	۱۱۳
۷	إِلَّا	جز، مگر	۶۷۵
۸	غَفُور	بسیار آمرزنده	۹۱

کلمات آشنا و جدید این درس ۷۶۴۰ بار در قرآن آمده است؛ البته غیر از تعداد کلماتی که مقابل آنها «بسیار» نوشته شده است. اکنون عبارات درس را به طور کامل و به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

☀ کدام معنا صحیح است؟

ب- جز ☐	الف- نیست ☐	۱- إِلَّا ☐
ب- او ☐	الف- من ☐	۲- هُوَ ☐
ب- برای من ☐	الف- برای شما ☐	۳- لَكُمْ ☐
ب- بسیار آمرزنده ☐	الف- بسیار مهربان ☐	۴- غَفُور ☐
ب- پروردگار ☐	الف- بخشنده ☐	۵- الرَّحْمَن ☐

☀ کدام کلمه صحیح است؟

ب- بِ ☐	الف- لِ ☐	۶- برای ☐
ب- رَسُول ☐	الف- غَفُور ☐	۷- پیامبر ☐
ب- اللَّهُ ☐	الف- الرَّحْمَن ☐	۸- خداوند ☐
ب- رَحِيم ☐	الف- حَمْد ☐	۹- سپاس و ستایش ☐
ب- رَبِّ ☐	الف- اللَّهُ ☐	۱۰- پروردگار ☐

☀ کدام ترجمه صحیح است؟

دقت کنید، بعضی از کلمات در ترجمه جا به جا می‌شود.

- ۱۱- رَبِّيَ اللَّهُ
- الف- او پروردگار من است
- ب- پروردگار من الله است

۱۲- اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

الف- پروردگاری جز الله نیست

ب- الله، خدایی جز او نیست

۱۳- وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ

الف- و او سریع به حساب می‌رسد

ب- و خداوند سریع به حساب می‌رسد

۱۴- وَهُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

الف- و اوست بسیار بخشنده و مهربان

ب- و اوست بسیار آمرزنده و مهربان

۱۵- رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

الف- در مشرق و مغرب، خدایی جز او نیست

ب- پروردگار مشرق و مغرب، جز او خدایی نیست

☀ کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- او پروردگار شماست

الف- هُوَ رَبِّي

ب- هُوَ رَبُّكُمْ

۱۷- پروردگار موسی و هارون

الف- رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ

ب- بِرَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ

۱۸- و اوست مهربان بسیار آمرزنده

الف- وَهُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ

ب- وَهُوَ الرَّحِيمُ الْعَفُورُ

۱۹- و مشرق و مغرب برای خداوند است

□ الف- وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ

□ ب- رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

۲۰- اوست خداوند، خدایی جز او نیست

□ الف- هُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

□ ب- اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهید.

 تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

 تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- چگونه باید کارها را آغاز کرد؟

.....

۲- سپاس و ستایش از آن کیست؟

.....

۳- مشرق و مغرب از آن کیست؟

.....

۴- چهار صفت خداوند را نام ببرید.

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

فعالیت مکمل :

سعی کنید تا جلسه آینده ، حداقل روزی یک صفحه (صفحات ۱ تا ۷) از قرآن کریم را بخوانید ، به معنای ترکیب‌ها و عبارات آشنا بیش تر توجه کنید و تمرین‌های زیر را نیز انجام دهید .

الف- ترجمه این عبارات و آیات را که از هفت صفحه اول قرآن کریم انتخاب شده است ، کامل کنید و نام سوره و شماره آیه آن را روبه روی آن بنویسید .
نام سوره ، شماره آیه

۱- اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
..... است ، ..... جهانیان .^۱

۲- الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
.....

۳- ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَیْبَ فِیْهِ هُدًی لِّلْمُتَّقِیْنَ
این ..... هیچ شکی در آن، هدایت .....
.....

۴- وَ اللّٰهُ مُحِیْطٌ بِالْكَافِرِیْنَ
و ..... احاطه دارد .....
.....

۵- وَ هُوَ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمٌ
و ..... داناست .

ب- حداقل ده ترکیب یا عبارت آشنا^۲ را از صفحات فوق یافته و آنها را همراه با معنای هر یک بنویسید .

۱- هر سه نقطه کم رنگ ، جانشین یک کلمه است .

۲- منظور عبارت یا ترکیبی است که با توجه به آموخته های خود می توانید آن را معنا کنید .

الله

پروردگار جهانیان

فهم قرآن، ما را با قرآن مانوس می‌کند و دقت و تدبّر در آیات آن اخلاق و رفتار قرآنی را به ما می‌آموزد. از قرآن می‌آموزیم که الله پروردگار و صاحب اختیار همه ماست. او نسبت به همه مهربان و آمرزنده گناهان است. الله سرپرست و دوست مؤمنان و همیشه همراه و یاور آنان است. از این رو سپاس و ستایش، تنها برای خداوند است؛ خداوندی که پروردگار و صاحب همه جهانیان است. این مفاهیم را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَصَص ۷۰

۱- لَهُ الْحَمْدُ

.....

اعراف ۵۴

۲- إِنَّ رَبُّكُمْ اللَّهُ

.....

شوری ۱۵

۳- اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ

.....

مریم ۳۰

۴- قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ

.....

آل عمران ۶۸

۵- وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

.....

مائده ۱۲

۶- وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ

.....

انفال ۱۹

۷- وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ

.....

نساء ۹۶

۸- وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

.....

احزاب ۴۳

۹- وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا

.....

حمد ۲

۱۰- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

.....

امتیاز

۱- بعضی از کلمات باید در ترجمه جا به جا شود.

۲- إِنِّي = إِنَّ +

معنای کلمات درس را تمرین کنید و به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

تعداد	معنا	کلمه	ردیف
۲۸	بنده	عَبْد	۱
۴۴	سرپرست ، دوست	وَلِيّ	۲
۱۴۴	مؤمنان ، افراد با ایمان	مُؤْمِنِينَ، مُؤْمِنُونَ	۳
۷۳	جهانیان ، مردم	عَالَمِينَ	۴
۴۰	پسر	ابن	۵
۲۹	قدرت ، توانایی	قُوَّة	۶
۷۱	کارها ، جمع عَمَل	أَعْمَال	۷
۵۳	همه	جَمِيعًا، جَمِيع	۸

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	ه، هـ	او، آن، ش	بسیار
۲	إِنَّ	قطعاً	۱۶۷۹
۳	نا	ما، مان	بسیار
۴	قَالَ	گفت	۵۲۹
۵	أَنَّ	قطعاً، این که، که	۳۶۰
۶	مَعَ	با، همراه	۱۶۴
۷	كَانَ	بود، است	۴۲۲
۸	مِنْ	از، از سوی	۳۲۲۱

کلمات آشنا و جدید این درس ۶۸۵۷ بار در قرآن آمده است؛ البته غیر از تعداد کلماتی که مقابل آنها «بسیار» نوشته شده است. اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

☀ کدام معنا صحیح است؟

از	☐ ب-	الف- قطعاً	☐	۱- إِنَّ
با	☐ ب-	الف- ما	☐	۲- مَعَ
است	☐ ب-	الف- گفت	☐	۳- قَالَ
بود	☐ ب-	الف- گفت	☐	۴- كَانَ
جهانیان	☐ ب-	الف- دانایان	☐	۵- الْعَالَمِينَ

☀ کدام کلمه صحیح است؟

اینی	☐ ب-	الف- اِبْنَهُ	☐	۶- پسر
مَعَهُ	☐ ب-	الف- مِنْهُ	☐	۷- از آن
عَبْدَهُ	☐ ب-	الف- عَبَدْنَا	☐	۸- بنده او
رَبِّي	☐ ب-	الف- رَبُّنَا	☐	۹- پروردگار ما
وَلِيِّي	☐ ب-	الف- وَلِيُّ	☐	۱۰- سرپرست من:

☀ کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ

الف- پیامبر، بنده خداوند است

ب- فرستاده‌ای از سوی خداوند

۱۲- قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

الف- عیسی پسر مریم گفت

ب- عیسی پسر مریم است

۱۳- ... أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

الف- که همه قدرت برای خداست

ب- که همه قدرت او برای خداست

۱۴- إِنَّهُوَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا

الف- قطعاً او بسیار آمرزنده و مهربان است

ب- قطعاً خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است

۱۵- إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ

الف- قطعاً خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است

ب- قطعاً پروردگار من بسیار آمرزنده و مهربان است

☀ کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- و خداوند با شماست

□ الف- وَاللَّهُ مَعَكُمْ

□ ب- إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

۱۷- پروردگار ما الله است:

□ الف- رَبُّنَا اللَّهُ

□ ب- اللَّهُ رَبُّكُمْ

۱۸- نیست قدرتی جز به خداوند:

□ الف- أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ

□ ب- لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ

۱۹- قطعاً سرپرست من خداوند است

□ الف- إِنَّ وَلِيَّيَ اللَّهُ

□ ب- فَاللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ

۲۰- کارهای ما برای ما و کارهای شما برای شماست

□ الف- لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

□ ب- لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهید.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- سرپرست مؤمنان چه کسی است؟

.....

۲- خداوند همراه چه کسانی است؟

.....

۳- تمام توانایی‌ها از آن چه کسی است؟

.....

۴- چه کسی پروردگار و صاحب همه ما و شماست؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

فعالیت مکمل :

سعی کنید تا جلسه آینده ، حداقل روزی یک صفحه (صفحات ۸ تا ۱۴) از قرآن کریم را بخوانید ، به معنای ترکیب‌ها و عبارات آشنا بیش تر توجه کنید و تمرین‌ها را نیز انجام دهید .

الف- ترجمه عباراتی از هفت صفحه فوق را که در زیر آمده است ، کامل کنید و شماره آیه هر یک را روبه‌روی آن بنویسید .

۱- وَ مَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ..... آیه بقره ، آیه

۲- فَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ ..... آیه بقره ، آیه

پس هرگز خلاف نمی‌کند ..... را

۳- فَلَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى الْكَافِرِينَ ..... آیه بقره ، آیه

پس ..... بر

۴- وَ لِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ..... آیه بقره ، آیه ...

و ..... خوارکننده است .

۵- وَ إِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ

و هنگامی که گرفتیم ..... از ..... که عبادت نکنید ..... را

وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ..... آیه بقره ، آیه

و .....

ب- ده ترکیب یا عبارت آشنا را از صفحات فوق یافته و آنها را همراه با معنای هر یک بنویسید .

سپاس و ستایش خداوند

«اللَّهُ» خداوند یگانه، آفریدگار همهٔ جهان، سرچشمهٔ همهٔ قدرتها، دانش‌ها و خیرهاست. از این رو باید از نعمت‌های بی‌شمار او قدردانی و سپاس‌گزاری کنیم.

قرآن کریم به ما می‌آموزد که با گفتن کلام زیبای «الْحَمْدُ لِلَّهِ» از خداوند سپاس‌گزاری کرده و او را ستایش کنیم. با ستایش خداوند و گفتن الْحَمْدُ لِلَّهِ، خدا را به نیکی یاد می‌کنیم و شکر و سپاس نعمت‌های او را به جا می‌آوریم.

آری سپاس و ستایش از آن خداوندی است که آفریننده و گردانندهٔ همهٔ جهان است، همهٔ نعمت‌ها از اوست و او بهترین پادشاهان را برای کارهای خوب عطا می‌کند.

این مفاهیم تربیتی و سازنده را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نمل ۵۹

۱- قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ

قصص ۸۰

۲- ثَوَابُ اللّٰهِ خَيْرٌ

مائده ۱۰۹

۳- قَالُوا لَا عَلِمَ لَنَا

انعام ۱۶۴

۴- وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ

اعراف ۴۳

۵- وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ

آل عمران ۵۱

۶- اِنَّ اللّٰهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ

كهف ۹۸

۷- قَالَ هٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي

رعد ۱۶

۸- قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

نساء ۱۳۴

۹- فَعِنْدَ اللّٰهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

اعراف ۱۰۴

۱۰- وَقَالَ مُوسَىٰ يَا فِرْعَوْنُ اِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ

امتیاز

معنای کلمات درس را تمرین کنید و به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	ثَوَاب	پاداش	۱۳
۲	خَيْر	بہتر، کار خوب، خوبی	۱۷۶
۳	عِلْم	علم، دانش، آگاهی	۱۰۵
۴	كُلِّ	هر، همه، هر یک	۳۷۴
۵	شَيْء	چیز	۲۷۹
۶	رَحْمَة	رحمت، بخشایش	۱۱۴
۷	خَالِق	آفریننده	۸
۸	أَهْل	اهل، خانواده	۱۲۷

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	قُلْ	بگو	۳۳۲
۲	قالوا	گفتند	۳۳۱
۳	هَذَا	این	۲۲۵
۴	فَ	پس ، و	بسیار
۵	عِنْدَ	نزد	۱۹۷
۶	يَا	ای	۳۶۱
۷	عَلَى، عَلَيَّ	بر	۱۴۳۹

کلمات آشنا و جدید این درس ۴۰۸۱ بار در قرآن آمده است.
 اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

☀ کدام معنا صحیح است؟

یا - ب ☐	الف - ای ☐	۱- یا ☐
بگو - ب ☐	الف - گفت ☐	۲- قُل ☐
آن - ب ☐	الف - این ☐	۳- هَذَا ☐
نزد - ب ☐	الف - بر ☐	۴- عِنْد ☐
گفت - ب ☐	الف - گفتند ☐	۵- قَالُوا ☐

☀ کدام کلمه صحیح است؟

مَعْنَا - ب ☐	الف - عَلَيْنَا ☐	۶- بر ما ☐
عِنْدَهُ - ب ☐	الف - كُلُّهُ ☐	۷- همه آن ☐
أَهْلِي - ب ☐	الف - أَهْلُهُ ☐	۸- خانواده من ☐
بِرَحْمَتِنَا - ب ☐	الف - بِرَحْمَتِي ☐	۹- به رحمتش ☐
لِرَسُولِي - ب ☐	الف - لِرَسُولِي ☐	۱۰- برای پیامبرش ☐

☀ کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- وَلَهُ وَكُلُّ شَيْءٍ

الف- و همه چیز برای خداست.

ب- و همه چیز برای اوست.

۱۲- هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

الف- او همان بنده خداوند است.

ب- آن از نزد خداوند است.

۱۳- قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ

الف- گفت او (خدای) بخشنده است.

ب- بگو او (خدای) بخشنده است.

۱۴- وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانَ

الف- و ای فرعون به هامان بگو.

ب- و فرعون گفت ای هامان.

۱۵- وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ

الف- و هر چیز نزد او به اندازه است.

ب- و هر چیز او به اندازه است.

آموزش مفاهیم قرآن (۱)

☀ کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- موسی به او گفت

الف- قَالَ مُوسَى

ب- قَالَ لَهُ مُوسَى

۱۷- همه از نزد پروردگار ماست

الف- كُلُّ مِن عِنْدِ اللَّهِ

ب- كُلُّ مِن عِنْدِ رَبِّنَا

۱۸- گفتند ای موسی

الف- قَالُوا يَا مُوسَى

ب- قَالَ يَا مُوسَى

۱۹- پس بگو سلام بر شما

الف- فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

ب- قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

۲۰- نیست خدایی جز او که آفریننده همه چیز است

الف- خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

ب- لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهید.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- پاداش چه کسی بهتر است؟

.....

۲- چه کسی آفریننده هر چیز است؟

.....

۳- پاداش دنیا و آخرت نزد چه کسی است؟

.....

۴- حضرت موسی علیه السلام خود را فرستاده چه کسی معرفی کرد؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

فعالیت مکمل :

سعی کنید تا جلسه آینده ، حداقل روزی یک صفحه (صفحات ۱۵ تا ۲۱) از قرآن کریم را بخوانید ، به معنای ترکیب‌ها و عبارات آشنا بیش تر توجه کنید و تمرین‌های زیر را نیز انجام دهید .

الف - ترجمه عباراتی از هفت صفحه فوق را که در زیر آمده است ، کامل کنید و شماره آیه هر یک را روبه‌روی آن بنویسید .

۱- وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ
بقره ، آیه

و ... داناست ...

۲- قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى
بقره ، آیه

... ، آن هدایت واقعی است

۳- قَالَ أَسَلْتُ لِربِّ الْعَالَمِينَ
بقره ، آیه

... تسلیم شدم به ...

۴- إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
بقره ، آیه

... تواناست .

۵- قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ

... عبادت می‌کنیم ... ی‌تورا

وَاللَّهُ عَابَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًا وَاحِدًا
بقره ، آیه

و ... و ... و ... ؛ ...

ب- حداقل ده ترکیب یا عبارت آشنا را از صفحات فوق یافته و آنها را همراه با معنای هر یک بنویسید .

دوست و سرپرست مؤمنان

تا کنون به کمک فهم آیات قرآن، با خداوند مهربان بیشتر آشنا شده ایم. خداوندی که پروردگار آسمانها و زمین است و نعمت های بی شماری به ما بخشیده است. خداوندی که عزت و عظمت از آن اوست و او به پیامبر اکرم ﷺ و مؤمنان عزت و سربلندی داده است. ما همواره خداوند بزرگ، پیامبر اکرم ﷺ و امامان معصوم را دوست و سرپرست خود می دانیم و از آنان پیروی می کنیم تا در دنیا و آخرت به عزت و سربلندی دست یابیم. این مفاهیم را در آیات درس جست و جو می کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بقره ۲۴۷

۱- وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ

طه ۹۸

۲- إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ^۲

یونس ۶۵

۳- إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

بقره ۲۵۷

۴- اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا

انعام ۱۰۹

۵- قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ

آل عمران ۱۹

۶- إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

نحل ۷۷

۷- وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

کهف ۱۴

۸- فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

منافقون ۸

۹- وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ

مائده ۵۵

۱۰- إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا...

امتیاز

۱- «إِنَّمَا» باید پس از کلمه بعدش معنا شود.

۲- در ترجمه این عبارت باید خود کلمه «اللَّهُ» استفاده شود.

معنای کلمات درس را تمرین کنید و به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	عِزَّة	عزّت ، عظمت و سربلندی	۱۱
۲	آیات	آیات ، نشانه‌ها ، معجزه‌ها	۲۹۵
۳	غَیْب	غیب ، نهان ، پنهان	۴۹
۴	أَوْلِیَاء	سرپرستان ، دوستان	۴۲
۵	قَوْم	قوم ، گروه ، مردم	۳۸۳
۶	دَرَجَات	رتبه‌ها	۱۴
۷	مَغْفِرَة	آمرزش	۲۸

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	هُم، هُم	آنها، شان	بسیار
۲	نَبِيٍّ	پیامبر	۵۴
۳	إِنَّمَا	فقط	۱۴۶
۴	الَّذِينَ	کسانی که، که	۱۰۸۰
۵	آمَنُوا	ایمان آوردند	۲۵۸
۶	سَمَوَات	آسمانها	۱۹۰
۷	أَرْض	زمین	۴۶۱
۸	فِي	در	۱۶۹۲

کلمات آشنا و جدید این درس ۴۷۰۳ بار در قرآن آمده است.
 اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین

✓ تمرین اول: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

☀ کدام معنا صحیح است؟

□ الف- فقط	□ ب- قطعاً	۱- اِنَّمَا
□ الف- زمین	□ ب- آسمان	۲- الْأَرْضِ
□ الف- ایمان آوردند	□ ب- ایمان بیاورید	۳- آمَنُوا
□ الف- کسی که	□ ب- کسانی که	۴- الَّذِينَ
□ الف- نشانه‌ها	□ ب- آسمان‌ها	۵- سَمَاوَاتِ

☀ کدام کلمه صحیح است؟

□ الف- فِيهِ	□ ب- عَلَيْهِ	۶- در آن
□ الف- وَلِيَّهُمْ	□ ب- نَبِيُّهُمْ	۷- پیامبرشان
□ الف- لَهُمْ	□ ب- لَكُمْ	۸- برای ایشان
□ الف- وَلِيُّكُمْ	□ ب- وَلِيَّهُمْ	۹- سرپرست شما
□ الف- بِرَبِّهِمْ	□ ب- لِرَبِّهِمْ	۱۰- برای پروردگارشان

☀ کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ

الف- پس به پیامبر خدا گفتند.

ب- پس پیامبر خدا به آنان گفت.

۱۲- فَأِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ

الف- پس قطعاً حساب او نزد پروردگار است.

ب- پس حساب او فقط نزد پروردگارش است.

۱۳- وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ

الف- و او خداوند آسمانها و زمین است.

ب- و او خداوند است در آسمانها و در زمین.

۱۴- لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ

الف- آنها رتبه‌هایی نزد پروردگارش دارند.

ب- شما رتبه‌هایی نزد پروردگارتان دارید.

۱۵- فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ

الف- پس گفت قطعاً این فرستاده پروردگار جهانیان است.

ب- پس گفت قطعاً من فرستاده پروردگار جهانیان هستم.

☀ کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- به خانواده‌اش گفت

الف- قَالَ لِقَوْمِهِ

ب- قَالَ لِأَهْلِهِ

۱۷- و پیامبرشان به آنها گفت

الف- وَقَالَ أَوْلِيَاءَهُمْ

ب- وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ

۱۸- و آمرزشی از پروردگارشان

الف- وَمَغْفِرَةً مِنْ رَبِّهِمْ

ب- وَمَغْفِرَةً مِنَ اللَّهِ

۱۹- موسی به قومش گفت

الف- قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ

ب- وَقَالَ مُوسَى يَا قَوْمِ

۲۰- بگو آگاهی (از زمان قیامت) فقط نزد خداوند است

الف- قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ

ب- قُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهید.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- عزت و سربلندی از آن چه کسانی است؟

.....

۲- کدام دین در نزد خداوند دین واقعی است؟

.....

۳- نهان آسمان‌ها و زمین از آن چه کسی است؟

.....

۴- چه کسانی دوست و سرپرست مؤمنان می‌باشند؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

فعالیت مکمل :

سعی کنید تا جلسه آینده ، حداقل روزی یک صفحه (صفحات ۲۲ تا ۲۸) از قرآن کریم را بخوانید ، به معنای عبارات آشنا بیش تر توجه کنید و تمرین های زیر را نیز انجام دهید .

الف - ترجمه عبارات قرآنی زیر را کامل کنید و شماره آیه هر یک را رو به روی آن بنویسید .

۱- أَنْ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ
بقره ، آیه

..... است .

۲- إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرَعُوفٌ رَحِيمٌ
بقره ، آیه

..... به ..... دلسوز و .....

۳- قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ
بقره ، آیه

..... هستیم و ..... به سوی ..... بازگشت می کنیم .

۴- شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ
بقره ، آیه

ماه ..... که نازل شد .....
.....

۵- وَ إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ
بقره ، آیه

و ..... است ..... است .....
.....

ب - حداقل ده ترکیب یا عبارت آشنا را از صفحات فوق یافته و آنها را همراه با ترجمه هر یک بنویسید .

۱- إِنَّ + نا = إِنَّا ، إِنَّا

قرآن کتاب هدایت

خداوند برای راهنمایی و هدایت مردم، پیامبران و رهبران شایسته‌ای را برگزیده است.

پیامبران، بهترین بندگان خالص و نیک خداوند هستند؛ آنها پیام هدایت را از سوی خداوند برای مردم آورده‌اند تا آنها را به راه راست و سعادت راهنمایی کنند. این بزرگ‌ترین نعمت و رحمت خداوند برای انسان‌هاست.

قرآن کریم سخن حق پروردگار و آخرین و برترین کتاب الهی است. این کتاب، پیامی روشن و پند و اندرز جاودانه برای همه مردم است. قرآن کریم نوری است که راه سعادت و رستگاری را از راه تباهی و زیان‌کاری روشن می‌سازد.

با جست‌وجوی این معانی در آیات درس، خود را بیشتر در پرتو هدایت قرآن قرار دهیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱- وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ

اسراء ۸۱

۲- هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ

آل عمران ۱۳۸

۳- وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ

احقاف ۱۵

۴- وَأَوْلَئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ

آل عمران ۱۱۴

۵- إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ

هود ۶۶

۶- وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ

معارج ۲۴

۷- قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

مائده ۱۵

۸- يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ

یونس ۵۷

۹- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ

یونس ۱۰۸

۱۰- قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا

اعراف ۱۵۸

امتیاز

* گاهی بهتر است در ترجمه فارسی «هُوَ» معنا نشود.

معنای کلمات درس را تمرین کنید و به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	بَيَان	پیام روشن	۳
۲	صَالِحِينَ	نیکان ، شایستگان	۲۶
۳	قَوِيٍّ	نیرومند	۱۱
۴	عَزِيز	عزتمند ، با عزت	۹۹
۵	أَمْوَال	اموال ، ثروت ، جمع مال	۸۶
۶	مَعْلُوم	معین ، مشخص	۱۱
۷	مَوْعِظَةً	پند و اندرز	۹
۸	أَصْحَاب	یاران ، پیروان	۷۸

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	جاءَ، جاءَتْ	آمد، آمد به سوی، آمد برای	۲۱۵
۲	ناس	مردم	۲۴۰
۳	أَوْلِيَّكَ	آنان	۲۰۴
۴	لَكَ	تو، ت	بسیار
۵	قَدْ	قطعاً	۴۰۳
۶	مُبِين	روشن، روشنگر، آشکار، واقعی	۱۱۹
۷	يَا أَيُّهَا	ای	۱۵۰
۸	إِلَى، إِلَيْ	به سوی، به	۷۳۷

کلمات آشنا و جدید این درس ۲۳۹۱ بار در قرآن آمده است.
اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

☀ کدام معنا صحیح است؟

1- جاءت	☐ الف- می آید	☐ ب- آمد
2- النَّاس	☐ الف- مردم	☐ ب- انسان
3- يَا أَيُّهَا	☐ الف- کسی که	☐ ب- ای
4- أُولَئِكَ	☐ الف- آنان	☐ ب- کسانی که
5- أصحاب	☐ الف- یاران	☐ ب- شایستگان

☀ کدام کلمه صحیح است؟

6- قطعاً	☐ الف- إِنَّمَا	☐ ب- قَدْ
7- روشنگر	☐ الف- مُبِين	☐ ب- بَيَان
8- اموال شما	☐ الف- أَمْوَالِكُمْ	☐ ب- أَمْوَالُنَا
9- پروردگارت	☐ الف- رَبُّكَ	☐ ب- رَبِّي
10- به سوی شما	☐ الف- فِيكُمْ	☐ ب- إِلَيْكُمْ

☀ کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

الف- پروردگار تو بر حق است.

ب- حق از سوی پروردگار تو است.

۱۲- إِنَّهُ وَمِنَ الصَّالِحِينَ

الف- قطعاً او از آمرزیدگان است.

ب- قطعاً او از شایستگان است.

۱۳- إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

الف- قطعاً او نیرومند و با عزت است.

ب- قطعاً خدا نیرومند و با عزت است.

۱۴- قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ

الف- گفت این از کار شیطان است.

ب- گفت یکی از کارهای شیطان این است.

۱۵- وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ

الف- و آن (سخن) حق است از پروردگارش.

ب- و آن (سخن) حق است از سوی پروردگارش.

آموزش مفاهیم قرآن (۱)

☀ کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- یاران موسی گفتند

الف- قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ

ب- قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ

۱۷- رحمتی از پروردگارت

الف- رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ

ب- رَحْمَةً مِّن رَّبِّي

۱۸- قطعاً پیامبر ما نزد شما آمد

الف- قَدْ جَاءَتْكَ آيَاتِي

ب- قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا

۱۹- گفت این پروردگار من است

الف- قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ

ب- قَالَ هَذَا رَبِّي

۲۰- قطعاً آن حق است از سوی پروردگار ما

الف- إِنَّهُ الْحَقُّ مِّن رَّبِّهِمْ

ب- إِنَّهُ الْحَقُّ مِّن رَّبِّنَا

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۲ امتیاز بدهید.

۱- اگر بعد از فعل، اسم به صورت جمع بیاید، فعل نیز جمع معنا می شود.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- حق از سوی چه کسی برای مردم آمده است؟

۲- قرآن خود را برای مردم چگونه معرفی می‌کند؟

۳- پیامبر اکرم ﷺ، پیامبر چه کسانی است؟

۴- پنج صفت قرآن را نام ببرید.

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

فعالیت مکمل :

تا جلسه آینده حداقل روزی یک صفحه (صفحات ۲۹ تا ۳۵) از قرآن کریم را بخوانید، به معنای عبارات آشنا بیشتر توجه کنید و تمرین های زیر را نیز انجام دهید.

الف- ترجمه عبارات قرآنی زیر را کامل کنید و شماره آیه هر یک را مقابل آن بنویسید.

- ۱- فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى
پس .... بهترین توشه ....
بقره، آیه
- ۲- وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ
و نخورید ..... را .....
بقره، آیه
- ۳- وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ
و بدانید .....
بقره، آیه
- ۴- وَ مَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ
و آنچه انجام دهید ..... پس ..... داناست.
بقره، آیه
- ۵- رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
..... ببخش به ما ..... و .....
بقره، آیه
- وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ
و نگه دار ما را از .....

ب- حداقل ده ترکیب یا عبارت آشنا را از صفحات فوق یافته و آنها را همراه با ترجمه هر یک بنویسید.

قیامت رستاخیز بزرگ

سیاس و ستایش برای خداوندی است که پروردگار آسمان‌ها، زمین و همهٔ جهانیان است. آسمان‌ها و زمینی که آفرینش آن‌ها از آفرینش انسان‌ها عظیم‌تر و بزرگ‌تر بوده، و نشانهٔ قدرت و عظمت الهی است. این آفرینش هرگز بیهوده و بی‌هدف نیست. انسان نیز بیهوده آفریده نشده است و پس از مرگ در روز قیامت زنده خواهد شد.

قرآن کریم ما را با رستاخیز بزرگ الهی، چگونگی برپایی آن و زندگی در جهان آخرت آشنا می‌کند و هشدار می‌دهد که بهرهٔ انسان از دنیا بسیار کم و زودگذر است؛ ولی زندگی آخرت جاودانه و بهتر است.

در بسیاری از آیات قرآن، زندگی سعادت‌مند مؤمنان در بهشت و زندگی ذلت‌بار و دردآور کافران و ستمکاران در دوزخ بیان شده است. در روز قیامت به هیچ کس ظلم و ستمی نخواهد شد و هر کس تنها نتیجهٔ اعمال خود را خواهد دید.

این مفاهیم ارزشمند را در آیات درس جست‌وجو می‌کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۲۰ صفات

۱- هَذَا يَوْمُ الدِّينِ

۴ حمد

۲- مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

۱۱۰ كهف

۳- قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ

۷۷ حجر

۴- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ

۳۹ یونس

۵- كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

۷۷ نساء

۶- قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ

۱۷ غافر

۷- لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

۳ جاثیه

۸- إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ

۵۷ غافر

۹- لَخَلَقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرَ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ

۳۶ جاثیه

۱۰- قَلِيلٌ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

امتیاز

۱- در جمله های که با «إِنَّ» شروع شده است «لَ» معنا نمی شود.

معنای کلمات درس را تمرین کنید و به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

تعداد	معنا	کلمه	ردیف
۳	صاحب	مَالِك	۱
۳۶	بشر ، انسان	بَشَر	۲
۸۶	آیه ، نشانه	آیة	۳
۳۲	عاقبت ، سرانجام	عاقِبَة	۴
۲۰	ظلم ، ستم	ظُلْم	۵
۲۳	بزرگ تر	أَكْبَر	۶
۵۲	خلقت ، آفرینش	خَلَق	۷
۷۵	مانند	مِثْل	۸
۱۲۴	ظالمان ، ستمگران	ظَالِمِينَ، ظَالِمُونَ	۹

کلمات جدید

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	یَوْم	روز	۳۱۸
۲	یَوْمِ الدِّینِ	روز قیامت	۱۳
۳	أَنَا	من	۶۸
۴	ذَٰلِكَ	آن، این	۴۳۰
۵	لَ	قطعاً	بسیار
۶	كَيْفَ	چگونه	۸۳
۷	مَتَاع	کالا، بهره	۳۴
۸	قَلِيل	اندک	۶۹
۹	الْيَوْم	امروز	۴۳

کلمات آشنا و جدید این درس ۱۵۰۹ بار در قرآن آمده است.
اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

تمرین

✓ تمرین اول: گزینه‌های درست را علامت بزنید.

☀ کدام معنا صحیح است؟

☐ الف- ما	☐ ب- من	۱- أَنَا
☐ الف- امروز	☐ ب- روز	۲- یَوْم
☐ الف- آن	☐ ب- او	۳- ذَلِكَ
☐ الف- آفرید	☐ ب- آفرینش	۴- خَلَقَ
☐ الف- چگونه	☐ ب- کجا	۵- كَيْفَ

☀ کدام کلمه صحیح است؟

☐ الف- متاع	☐ ب- قلیل	۶- اندک
☐ الف- مثله و	☐ ب- مثلهم	۷- مانند آن
☐ الف- خلقه و	☐ ب- خلقهم	۸- آفرینش او
☐ الف- لآیةً	☐ ب- لآیات	۹- قطعاً نشانه‌ای
☐ الف- بظلم	☐ ب- بظلمهم	۱۰- به خاطر ستمشان

☀ کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى

الف- قارون از قوم موسی بود.

ب- قارون بعد از موسی بود.

۱۲- قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

الف- بگو همه از نزد خداوند است.

ب- بگو همه ما از سوی خداوند آمده‌ایم.

۱۳- إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا

الف- قطعاً خداوند شما مهربان است.

ب- قطعاً خداوند نسبت به شما مهربان است.

۱۴- إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

الف- قطعاً پروردگار او با عزت و مهربان است.

ب- قطعاً پروردگارت با عزت و مهربان است.

۱۵- ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ

الف- آن (روز قیامت) روز بیرون آمدن (از قبرها) است.

ب- امروز (روز قیامت) روز بیرون آمدن (از قبرها) است.

۱- گاهی نیاز به ترجمه «إِنَّ» نیست.

☀ کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- و بگو ستایش مخصوص خداوند است

□ الف- وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ

□ ب- وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ

۱۷- آن از نشانه‌های خداوند است

□ الف- ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ

□ ب- إِنْ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ

۱۸- قطعاً خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است

□ الف- إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

□ ب- وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا

۱۹- بگو مشرق و مغرب از آن خداوند است

□ الف- قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

□ ب- قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ

۲۰- سرانجام اقوام قبل از آنها چگونه بود

□ الف- كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ

□ ب- كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهید.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- قارون از قوم کدام پیامبر بود؟

.....

۲- خداوند بهره‌مندی از دنیا را چگونه معرفی نموده است؟

.....

۳- آفرینش آسمان‌ها و زمین بزرگ‌تر است یا آفرینش مردم؟

.....

۴- برای چه کسانی نشانه‌هایی در آسمان‌ها و زمین وجود دارد؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

فعالیت مکمل :

تا جلسه آینده حداقل روزی یک صفحه (صفحات ۳۶ تا ۴۲) از قرآن کریم را بخوانید، به معنای عبارات آشنا بیشتر توجه کنید و تمرین های زیر را نیز انجام دهید.

الف- ترجمه عبارات قرآنی زیر را کامل کنید و شماره آیه هر یک را مقابل آن بنویسید.

۱- تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا

بقره، آیه

این ..... است پس از آن تجاوز نکنید

۲- وَ مَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

بقره، آیه

و کسانی که تجاوز کنند از ..... پس ..... همان .....

۳- اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

بقره، آیه

..... برپا دارنده

۴- تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ

..... است تلاوت می کنیم آنها را.....

وَ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ

بقره، آیه

و ..... پیامبران .....

۵- إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ

..... دارای بخشش ..... است

وَ لَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

بقره، آیه

و لیکن ..... شکر نمی کنند

ب- حداقل ده ترکیب یا عبارت آشنا را از صفحات فوق یافته و آنها را همراه با ترجمه هر یک بنویسید.

پیامبران مربیان دلسوز

پیامبران بهترین و دلسوزترین مربیان مردم هستند. آنان بدون انتظارِ اجر و مزدی، مردم را به راه راست هدایت نموده و آنها را تربیت می کردند. پیامبران به ما آموختند که خداوند، دوست و یاور واقعی انسان است. هر کس به خدا ایمان بیاورد و به دستورات پیامبران عمل کند، نزد خداوند پاداش بزرگی خواهد داشت.

بعضی از مردم به بهانه‌های گوناگون خود را از ایمان به خدا و عمل به دستورات پیامبران محروم می کردند و به پیامبران می گفتند شما انسان‌هایی مانند ما هستید و ما از شما پیروی نمی کنیم.

کسانی که با وجود آیات و معجزات الهی باز هم به پیامبران ایمان نمی آورند، به راستی کافر و ستمگرند. بسیاری از آیات قرآن توجه ما را به سرانجام شوم و دردناک ستمگران جلب می کند تا از آن عبرت بگیریم.

این مفاهیم را در آیات درس جست‌وجو می کنیم.

عبارات قرآنی درس را به دقت بخوانید و معنا کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱- إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ

توبه ۲۲

۲- وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ

بقره ۲۵۴

۳- فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ

انبیاء ۶۴

۴- قَالُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا

ابراهیم ۱۰

۵- أَنْتَ وَلِيِّی فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

یوسف ۱۰۱

۶- وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ

شوری ۲۶

۷- إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

شعراء ۱۰۹

۸- إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

بقره ۲۴۸

۹- كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ

غافر ۲۱

۱۰- اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ

شوری ۱۵

امتیاز

۱ و ۲- در این عبارات نیز می توان کلمه «هم» و «انتم» را معنا نکرد.

معنای کلمات درس را تمرین کنید و به خاطر بسپارید.

کلمات آشنا

ردیف	کلمه	معنا	تعداد
۱	أَجْر	مزد ، پاداش	۹۳
۲	كَافِرُونَ، كَافِرِينَ	کافران	۱۲۹
۳	عَظِيم	بزرگ	۱۰۷
۴	عَذَاب	عذاب ، کیفر	۳۲۱
۵	شَدِيد	سخت	۵۲
۶	حَيَاة	زندگی	۷۶
۷	جَهَنَّمَ	جهنم ، دوزخ	۷۷

کلمات جدید

تعداد	معنا	کلمه	ردیف
۱۳۵	شما	أَنْتُمْ	۱
۶۹۲	نیست، اگر	إِنْ	۲
۸۱	تو	أَنْتَ	۳
۱۹۹	بودید، هستید	كُنْتُمْ	۴
۲۶۷	بودند، هستند	كَانُوا	۵
بسیار	او، آن، ش	هَا	۶
۶۰	بدی	سوء	۷

کلمات آشنا و جدید این درس ۲۲۸۹ بار در قرآن آمده است.
 اکنون عبارات درس را به طور کامل به صورت شفاهی ترجمه کنید.

۱- هر گاه بعد از «إن» کلمه «إلا» بیاید به معنای «نیست» می‌باشد.

تمرین

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

☀ کدام معنا صحیح است؟

□ ب- این	□ الف- آن	۱- ها
□ ب- شما	□ الف- تو	۲- آنتم
□ ب- بدی	□ الف- سخت	۳- سوء
□ ب- بودند	□ الف- بودید	۴- كانوا
□ ب- بودند	□ الف- بودید	۵- كنتم

☀ کدام کلمه صحیح است؟

□ ب- أهلی	□ الف- أهلها	۶- خانوادهام
□ ب- لكم	□ الف- لهم	۷- برای آنان
□ ب- أجرهم	□ الف- أجرها	۸- پاداششان
□ ب- عذابی	□ الف- عذابها	۹- عذاب آن
□ ب- للكافرين	□ الف- بالكافرين	۱۰- برای کافران

☀ کدام ترجمه صحیح است؟

۱۱- قالوا إِنَّا مَعَكُمْ

الف- گفتند قطعاً شما با ما هستید.

ب- گفتند قطعاً ما با شما هستیم.

۱۲- إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ

الف- قطعاً اهل آن (شهر) ستمگر شدند.

ب- قطعاً اهل آن (شهر) ستمگر بودند.

۱۳- لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ

الف- برای آنان رحمت و پاداش بزرگی است.

ب- برای آن‌ها آمرزش و پاداش بزرگی است.

۱۴- لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

الف- برای ایشان در زندگی دنیا عذابی است.

ب- برای آنان فقط در زندگی دنیا عذاب است.

۱۵- وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

الف- و در آخرت جز عذابی بزرگ برای ایشان نیست.

ب- و برای آنان در آخرت عذابی بزرگ است.

☀ کدام عبارت صحیح است؟

۱۶- آنان خود ستمگر بودند

الف- كانوا هُمُ الظَّالِمِينَ

ب- مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

۱۷- گفتند قطعاً ما از آن خدا هستیم

الف- قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ

ب- قالوا انا لله

۱۸- پاداش آنها نزد پروردگارشان است

الف- لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

ب- فَلَهُ وَأَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ

۱۹- پس عذاب دوزخ برای ایشان است

الف- وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

ب- فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ

۲۰- آنها کسانی هستند که برایشان بدی و سختی عذاب است

الف- أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ

ب- أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

پس از بررسی به هر گزینه صحیح ۲ امتیاز بدهید.

تمرین دوم: ترجمه عبارات قرآنی درس را زیر آنها بنویسید.

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۱۲ امتیاز بدهید.

تمرین سوم: با عبارات قرآنی درس و تمرین‌ها پاسخ دهید.

۱- پاداش بزرگ نزد چه کسی است؟

.....

۲- عذاب سخت برای چه کسانی است؟

.....

۳- قرآن، کافران را چگونه توصیف می‌کند؟

.....

۴- هر پیامبری پاداش خود را تنها از چه کسی انتظار داشت؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۱۰ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

فعالیت مکمل :

تا جلسه آینده حداقل روزی یک صفحه (صفحات ۴۳ تا ۴۹) از قرآن کریم را بخوانید، به معنای عبارات آشنا بیشتر توجه کنید و تمرین های زیر را نیز انجام دهید.

الف- ترجمه عبارات قرآنی زیر را کامل کنید و شماره آیه هر یک را مقابل آن بنویسید.

- ۱- اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بقره، آیه
..... است که ..... خارج می کند ..... را ..... تاریکی ها .....
۲- وَ الَّذِينَ كَفَرُوا ءُولِيَآءُهُمُ الطَّاغُوتُ
و ..... کافر شدند ..... است
يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ
خارج می کنند ..... را .....
۳- ءُولَئِكَ ءَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ بقره، آیه
..... هستند ..... جاودانند
۴- وَ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ بقره، آیه
و ..... هدایت نمی کند ..... را
۵- وَ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ بقره، آیه
و ..... را

ب- حداقل ده ترکیب یا عبارت آشنا را از صفحات فوق یافته و آنها را همراه با ترجمه هر یک بنویسید.

خود آزمایی

قرآن آموزان عزیز، در هفت درس گذشته ۱۱۰ کلمه از قرآن معنا شده است؛ از این تعداد ۵۵ کلمه آشنا و ۵۵ کلمه جدید می‌باشد. در قرآن کریم حدود ۷۷ هزار کلمه به کار رفته است. این تعداد بدون احتساب کلمه «وَ» می‌باشد.

انتخاب کلمات جدید بر اساس بیش‌ترین کاربرد و تکرار در قرآن می‌باشد. به این ترتیب با یادگیری معنای کم‌ترین کلمات می‌توان بیش‌ترین عبارات قرآنی را معنا کرد.

شاید برای شما تعجب‌آور باشد که همین ۱۱۰ کلمه‌ای که تا کنون آموخته‌اید در مجموع حدود ۳۰ هزار بار در قرآن به کار رفته است؛ البته غیر از تعداد کلماتی که روبه‌روی آنها «بسیار» نوشته شده است. بنابراین شما تاکنون با بیش از ۴۰٪ کلمات قرآن آشنا شده‌اید. این درس کلمات جدید ندارد ولی عبارات قرآنی آن با استفاده از کلمات درسهای قبل معنا می‌شود و درسهای گذشته به صورت تمرین یادآوری می‌گردد.

تمرین

✓ **تمرین اول:** گزینه‌های درست را علامت بزنید.

☀ کدام معنا صحیح است؟

۱- قَالَ، كَانَ

الف- گفت ، بود   ب- بود ، گفت

۲- إِنَّمَا، عِنْدَ

الف- فقط ، نزد   ب- قطعاً ، بر

۳- قَالُوا، قُلْ

الف- بگوئید ، گفت   ب- گفتند ، بگو

۴- كُمْ، هُمْ

الف- شما ، آن‌ها   ب- آن‌ها ، شما

۵- سَمَاوَات، أَرْض

الف- آسمان ، زمین‌ها   ب- آسمان‌ها ، زمین

۶- آمَنُوا، نَاس

الف- مؤمنان ، مردمان   ب- ایمان آوردند ، مردم

۷- جَاءَ، الَّذِينَ

الف- آمدند ، آن‌ها   ب- آمد ، کسانی که

۸- فَ ، أَوْلِيكَ

الف- پس ، آنان ب- در ، اینها

۹- أَنَا ، أَنْتُمْ

الف- قطعاً ما ، آنها ب- من ، شما

۱۰- هَذَا ، ذَلِكَ

الف- آن ، این ب- این ، آن

☀ کدام کلمه صحیح است؟

۱۱- مِغْر ، اِی

الف- اِلَى ، هَا ب- اِلَّا ، يَا

۱۲- پاداش ، ستایش

الف- أَجْر ، رَحْمَةٌ ب- ثَوَاب ، حَمْدٌ

۱۳- بر ، از

الف- عَلَى ، مِنْ ب- مِنْ ، عَلَى

۱۴- زندگی ، آفریننده

الف- عَاقِبَةُ ، رَبِّ ب- حَيَاة ، خَالِقٌ

۱۵- آموزش ، امروز

الف- مَغْفِرَةٌ ، اَلْيَوْم ب- رَحْمَةٌ ، يَوْمٌ

۱۶- آمد ، بودند

الف- جاءت ، كانوا □
ب- جاء ، كنتم □

۱۷- در ، به سوی

الف- إلى ، فی □
ب- فی ، إلى □

۱۸- کالا ، چیز

الف- شيء ، قليل □
ب- متاع ، شيء □

۱۹- پیامبر ، روشنگر

الف- رسول ، بيان □
ب- نبي ، مبین □

۲۰- نشانه‌ها ، عظمت و سربلندی

الف- آيات ، عزة □
ب- آية ، عزيز □

☀ کدام ترجمه صحیح است؟

۲۱- إن هُوَ الْاَوْحَى

الف- آن نیست جز وحی. □

ب- اگر به او وحی شود. □

۲۲- قُلْ هُوَ رَبِّي

الف- بگو او پروردگار من است. □

ب- او به پروردگار من گفت. □

۲۳- إِنَّ مَعِيَ رَبِّي

الف- قطعاً من با پروردگارم هستم.

ب- قطعاً پروردگارم با من است.

۲۴- فَلِلَّهِ الْحَمْدُ

الف- پس ستایش برای خداست.

ب- پس خداوند دارای لطف است.

۲۵- قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ

الف- گفتم او از من بهتر است.

ب- گفتم من از او بهتر هستم.

۲۶- قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

الف- بگو ای کافران.

ب- بگویند ای کافران.

۲۷- ذَلِكُمْ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

الف- آن بهره‌ای از زندگی دنیاست.

ب- آن بهره زندگی دنیاست.

۲۸- إِنَّ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ

الف- پاداش من نزد خداوند است.

ب- پاداش من جز بر خداوند نیست.

۲۹- فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ

□ الف- پس بگو فقط غیب برای خداوند است.

□ ب- پس بگو غیب فقط برای خداوند است.

۳۰- وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ

□ الف- و او پروردگار شما و پروردگار آنهاست.

□ ب- و او پروردگار ما و پروردگار شماست.

۳۱- إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

□ الف- قطعاً آن حقی است برای پروردگار تو.

□ ب- قطعاً آن حقی است از سوی پروردگار تو.

۳۲- فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ

□ الف- پس گفت ستایش برای خداوند است.

□ ب- پس بگو ستایش برای خداوند است.

۳۳- وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

□ الف- و سپاس برای خداوند است در آسمانها و زمین.

□ ب- و ستایش برای اوست در آسمانها و زمین.

۳۴- فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

□ الف- پس قطعاً تمامی عزت برای خداوند است.

□ ب- پس قطعاً تمامی عزت از سوی پروردگار است.

۳۵- أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

□ الف- آنانند که پاداششان نزد پروردگارشان است.

□ ب- شماید که پاداشتان نزد پروردگارتان است.

۳۶- رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

□ الف- پروردگار شما پروردگار آسمانها و زمین است.

□ ب- پروردگار شما آفریننده آسمانها و زمین است.

۳۷- فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ

□ الف- پس بگو به کافران که این چیز عجیبی است.

□ ب- پس کافران گفتند این چیز عجیبی است.

۳۸- قَالُوا إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ

□ الف- گفتند قطعاً تو برای پیامبری از سوی خدا آمده‌ای.

□ ب- گفتند قطعاً تو فرستاده خداوند هستی.

۳۹- فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

□ الف- پس قطعاً خداوند بسیار مهربان و بخشنده است.

□ ب- پس قطعاً خداوند بسیار آمرزنده و مهربان است.

۴۰- إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ

□ الف- مؤمنان فقط به خداوند و فرستاده او ایمان آورده‌اند.

□ ب- مؤمنان فقط کسانی هستند که به خدا و فرستاده‌اش ایمان آورده‌اند.

پس از بررسی، به هر گزینه صحیح یک امتیاز بدهید.

تمرین دوم: کلمات زیر را در جای مناسب بنویسید.

لِلنَّاسِ، پاداش او، رَسُوْلُهُمْ، خدایش، آیَاتِكَ، برای پروردگارش، لِحَيَاتِي،
برای ما، مَعَنَا، به سوی شما آمد، خَلَقَكُمْ، به سوی تو، مِثْلِهِ، از آن،
عِنْدِي، در آن‌ها، بِهَا، قَطْعًا، مِثْلِكَ، رحمت من

معنا	کلمه	آیه	معنا	کلمه	آیه
پیامبرشان		۱۱	آفرینش شما		۱
	لِرَبِّهِی	۱۲	جاءتکم		۲
برای مردم		۱۳	تزد من		۳
	مِنْهَا	۱۴	إِنَّا		۴
از تو		۱۵	برای زندگیم		۵
	رَحْمَتِي	۱۶	أَجْرَهَا		۶
مانند او		۱۷	به آن		۷
	لَنَا	۱۸	فِيهِمْ		۸
نشانه‌های تو		۱۹	با ما		۹
	إِلَيْهِهِ	۲۰	إِلَيْكَ		۱۰

پس از بررسی، به هر انتخاب صحیح یک امتیاز بدهید.

تمرین سوم: عبارات قرآنی را ترجمه کنید.
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اعراف ۱۵۵

لقمان ۱۱

عنکبوت ۵۱

یونس ۹۰

زُخْرُف ۶۴

رعد ۳۰

عنکبوت ۲۶

نحل ۱۱۳

یونس ۹۴

انفال ۴

۱- أَنْتَ وَلِيُّنَا

۲- هَذَا خَلْقُ اللَّهِ

۳- إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً

۴- وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ

۵- إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ

۶- قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

۷- وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي

۸- وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ

۹- لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ

۱۰- أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا

فُصِّلَتْ ۳۳

۱۱- وَقَالَ أَنِّي^۱ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

آل عمران ۱۹۹

۱۲- أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

انفال ۴

۱۳- لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ

آل عمران ۱۳۹

۱۴- وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ^۲ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

یوسف ۵۷

۱۵- وَلَا جَزَاءَ الْآخِرَةَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا

فاطر ۱۵

۱۶- يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ^۳ إِلَى اللَّهِ

روم ۲۲

۱۷- وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

زُخْرُفٌ ۶۹

۱۸- الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ

نساء ۱۷۱

۱۹- إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ

قَصَصٌ ۵۵

۲۰- وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ

امتیاز

پس از بررسی به هر ترجمه صحیح ۵ امتیاز بدهید.

 تمرین چهارم: با عبارات قرآنی تمرین قبل پاسخ دهید.

۱- مردم به خدا نیازمند هستند یا خدا به مردم؟

.....

۲- آفرینش چه چیزهایی نشانه قدرت خداوند است؟

.....

۳- در چه صورتی ما مسلمانان از دیگران برتر هستیم؟

.....

۴- چه پاداشی برای اهل ایمان بهتر و ارزشمندتر است؟

.....

۵- قرآن، حضرت مسیح علیه السلام را چگونه معرفی کرده است؟

.....

پس از بررسی به هر پاسخ صحیح ۸ امتیاز بدهید.

جمع امتیاز

فعالیت مکمل :

تا جلسه آینده حداقل روزی یک صفحه (صفحات ۵۰ تا ۵۶) از قرآن کریم را بخوانید، به معنای عبارات آشنا بیشتر توجه کنید و تمرین‌های زیر را نیز انجام دهید.

الف- ترجمه عبارات قرآنی زیر را کامل کنید و شماره آیه هر یک را مقابل آن بنویسید.

۱- إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ

..... مخفی نیست ..... و ..... آل عمران، آیه

۲- إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ

آل عمران، آیه

۳- بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

آل عمران، آیه

..... دست ..... است

۴- إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَ نُوحًا وَ آلَ إِبْرَاهِيمَ

..... برگزید ..... و ..... و .....

و آل عمران علی العالمین

آل عمران، آیه

و ..... را .....

ه- إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ

..... و ..... است ، پس عبادت کنید او را ؛

آل عمران ، آیه

هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

.....

ب- حداقل ده ترکیب یا عبارت آشنا را از صفحات فوق یافته و آنها را همراه با

ترجمه هر یک بنویسید .

فهرست الفبایی کلمات

تو	أَنْتَ ۷	ایمان آوردند	عَامَنُوا * ۴
شما	أَنْتُمْ ۷	نشانه‌ها ، معجزه‌ها	عَايَات ۴
فقط	إِنَّمَا ۴	نشانه	عَايَةٌ ۶
اهل ، خانواده	أَهْل ۳	پسر	إِبْن ۲
آنان	أُولَئِكَ ۵	مزد ، پاداش	أَجْر ۷
دوستان، سرپرستان	أَوْلِيَاء ۴	زمین	أَرْض ۴
	﴿ ب ﴾	نام	إِسْم ۱
به	بِ ۱	یاران ، پیروان	أَصْحَاب ۵
انسان	بَشَر ۶	کارها	أَعْمَال ۲
پیام روشن	بَيَان ۵	بزرگتر	أَكْبَر ۶
	﴿ ث ﴾	جز ، مگر	إِلَّا ۱
پاداش	ثَوَاب ۳	کسانی که	الَّذِينَ ۴
	﴿ ج ﴾	خداوند	اللَّهُ ۱
آمد، آمد به سوی	جَاءَ ، جَاءَتْ ۵	خدا	إِلَه ۱
همه	جَمِيعًا ۲	به سوی ، به	إِلَى ، إِلَيْهِ ۵
دوزخ	جَهَنَّمَ ۷	ثروتها	أَمْوَال ۵
	﴿ ح ﴾	نیست ، اگر	إِنْ ۷
ستایش	حَمْد ۱	قطعاً	إِنَّ ۲
زندگی	حَيَاة ۷	قطعاً ، این که ، که	أَنَّ ۲
	﴿ خ ﴾	من	أَنَا ۶
آفریننده	خَالِق ۳		

* این شماره نشانگر درسی است که اولین بار کلمه در آن آمده است.

	﴿ع﴾	آفرینش	خَلَقَ ۶
سرانجام	عاقِبَة ۶	بهتر ، کارخوب	خَيْر ۳
جهانیان، مردم	أَعْلَمِينَ ۲		﴿د﴾
بنده	عَبْد ۲	رتبه‌ها	دَرَجَات ۴
عذاب ، کیفر	عَذَاب ۷		﴿ذ﴾
عظمت و سربلندی	عِزَّة ۴	آن ، این	ذَلِكَ ۶
با عزت	عَزِيز ۵		﴿ر﴾
بزرگ	عَظِيم ۷	پروردگار ، صاحب	رَبِّ ۱
آگاهی ، دانش	عِلْم ۳	رحمت ، بخشایش	رَحْمَة ۳
بر	عَلَى، عَلِي ۳	بخشنده	الرَّحْمَن ۱
نزد	عِنْد ۳	مهربان	رَحِيم ۱
	﴿غ﴾	پیامبر ، فرستاده	رَسُول ۱
بسیار آمرزنده	غَفُور ۱		﴿س﴾
نهان ، پنهان	غَيْب ۴	آسمانها	سَمَاوَات ۴
	﴿ف﴾	بدی	سوء ۷
پس ، و	فَ ۳		﴿ش﴾
در	فِي ۴	سخت	شَدِيد ۷
	﴿ق﴾	چیز	شَيْء ۳
گفت	قَالَ ۲		﴿ص﴾
گفتند	قَالُوا ۳	نیکان ، شایستگان	صَالِحِينَ ۵
قطعاً	قَدْ ۵		﴿ظ﴾
بگو	قُل ۳	ظالمین ، ظالمون ۶	ظَالِمِينَ، ظَالِمُونَ ۶
اندک	قَلِيل ۶	ستم	ظُلْم ۶

مَعِينٌ ، مشخص	مَعْلُومٌ ۵	قدرت ، توانایی	قُوَّةٌ ۲
آمَرَضُش	مَغْفِرَةٌ ۴	قوم ، گروه ، مردم	قَوْمٌ ۴
از ، از سوی	مِنْ ۲	نیرومند	قَوِيٌّ ۵
پند ، اندرز	مَوْعِظَةٌ ۵	ك	ك
	ن	تو ، ت	لَكَ ۵
ما ، همان	نَا ۲	کافرین ، کافرین ۷	كَافِرُونَ ، كَافِرِينَ ۷
مردم	نَاسٌ ۵	بود ، است	كَانَ ۲
پیامبر	نَبِيٍّ ۴	بودند ، هستند	كَانُوا ۷
	و	هر ، همه ، هر یک	كُلٌّ ۳
دوست ، سرپرست	وَلِيٍّ ۲	شما ، تان	كُمُ ۱
	ه	بودید ، هستید	كُنْتُمْ ۷
او ، آن ، ش	ه ، ه ۲	چگونه	كَيْفَ ۶
او ، آن ، ش	هَآ ۷		ل
این	هَذَا ۳	قطعاً	لَآ ۶
آنها ، شان	هُمُ ، هُمُ ۴	برای ، به	لِـ ۱
او ، آن	هُوَ ۱	نیست ، نه	لَا ۱
	ی		م
من ، م	ي ۱	صاحب	مَالِكٌ ۶
ای	يَا ۳	مؤمنان ، افراد با ایمان	مُؤْمِنِينَ ۲
ای	يَا أَيُّهَا ۵	روشن ، روشنگر ،	مُبِينٌ ۵
روز	يَوْمٌ ۶	آشکار ، واقعی	
امروز	الْيَوْمِ ۶	کالا ، بهره	مَتَاعٌ ۶
روز قیامت	يَوْمِ الدِّينِ ۶	مانند	مِثْلٌ ۶
		با ، همراه	مَعَ ۲

پرسشنامه قرآن آموز

خدا را سپاس می‌گوییم که با فراگیری دروس این کتاب زمینه آشنایی و علاقه شما به قرآن بیش از پیش فراهم شده است. لطفاً با پاسخگویی دقیق به پرسشنامه زیر، ما را در اصلاح و تکمیل دروس این کتاب یاری کنید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما سپاسگزارم.

- ۱- مشخصات: مرد زن تاریخ تولد ..... تحصیلات .....
- ..... نام مدرسه یا کانون .....
- ۲- غیر از آموزش قرآن در مدرسه، برای درک و فهم آیات قرآن چه آموزشهایی دیده‌اید؟ در کجا؟ چه مدت؟
- ۳- دروس این کتاب را به صورت حضوری آموزش دیده‌اید یا غیرحضوری و خود آموز؟
- ۴- اگر به شکل حضوری آموزش دیده‌اید، توان مربی در تدریس چگونه بوده است؟

خوب متوسط ضعیف

- ۵- آیا مقدمه کتاب را به طور کامل خوانده‌اید؟ ..... اگر خوانده‌اید، این مقدمه چقدر شما را با اهداف و روشهای این کتاب آشنا کرده است؟
- به طور کامل تا حدودی کم
- ۶- قبل از خواندن دروس این کتاب، فراگیری معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می‌دانستید؟

بسیار تا حدودی کم

۷- در حال حاضر درک معنای آیات قرآن را چقدر ضروری می‌دانید؟

بسیار تا حدودی کم

۸- محتوا، روش آموزش و تمرینهای این کتاب را برای دستیابی به درک معنای

عبارات قرآن چگونه ارزیابی می‌کنید؟

عبارات قرآنی درس : خوب متوسط ضعیف

تمرین اول : خوب متوسط ضعیف

تمرین دوم : خوب متوسط ضعیف

تمرین سوم : خوب متوسط ضعیف

فعالیت مکمل : خوب متوسط ضعیف

۹- اگر در معنا کردن عبارات قرآنی درس و حل تمرینها مشکلاتی داشته‌اید،

موارد آن را بنویسید .

.....

.....

.....

۱۰- برای بهتر شدن دروس این کتاب لطفاً پیشنهادهای خود را بنویسید .

.....

.....

.....

۱۱- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات شما بیشتر استفاده

شود .

نام و نام خانوادگی .....

تلفن .....

نشانی .....

تاریخ تنظیم .....

لطفاً این برگ را به نشانی مؤسسه مهد قرآن بفرستید .

پرسشنامه مربی

با حمد و سپاس الهی و قدردانی از زحمات شما در آموزش این کتاب برای اصلاح و تکمیل این مجموعه دروس و دستیابی به محتوای و روشهای مناسبتر، لطفاً موارد زیر را با دقت پاسخ دهید. قبلاً از همکاری صمیمانه شما برای بهبود آموزش قرآن سپاسگزاری می شود.

- ۱- مشخصات: مرد زن تاریخ تولد ..... تحصیلات .....
- استان و شهرستان ..... سابقه تدریس قرآن ..... سال .....
- ۲- تا کنون این کتاب را در چند کلاس آموزش داده‌اید و در هر کلاس به طور متوسط چند قرآن آموز شرکت داشته‌اند؟
- ۳- معمولاً هر جلسه آموزش چند دقیقه طول می کشد؟ ..... دقیقه
- ۴- مشخصات عمومی قرآن آموزان خود را بنویسید. (حداکثر سه کلاس)
- کلاس ۱: مرد زن متوسط سن ..... متوسط تحصیلات .....
- کلاس ۲: مرد زن متوسط سن ..... متوسط تحصیلات .....
- کلاس ۳: مرد زن متوسط سن ..... متوسط تحصیلات .....
- ۵- اگر در این کلاسها آموزش دیگری نیز انجام می شود، مشخص کنید. آموزش قرائت ..... دقیقه. آموزش حفظ ..... دقیقه
- سایر موارد را نام ببرید: .....
- ۶- برای آموزش ترجمه و مفاهیم قرآن، کارایی این کتاب را چگونه ارزیابی می کنید؟

خوب متوسط ضعیف

۷- این کتاب با سطح علمی دانش آموزان اول راهنمایی چه تناسبی دارد؟

مناسب بالاتر از توان آنان پایین تر از توان آنان

۸- در صورت استفاده از روش آموزش و پرسش ارائه شده در مقدمه کتاب، هر

یک از این روشها را چگونه ارزیابی می کنید؟

- قرائت عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف
- ترجمه اولیه عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف
- آموزش معنای کلمات: خوب متوسط ضعیف
- ترجمه کامل عبارات قرآنی: خوب متوسط ضعیف
- تمرین اول: خوب متوسط ضعیف
- تمرین دوم: خوب متوسط ضعیف
- تمرین سوم: خوب متوسط ضعیف
- فعالیت مکمل: خوب متوسط ضعیف

۹- عبارات قرآنی این کتاب با رسم الخطی ساده و نزدیک به فارسی نوشته شده و به حرکات و علائم ضروری اکتفا شده است. از این رو حرکات همراه صداهای کشیده، سکون و سایر علائم غیر ضروری نوشته نشده است. این کار موجب شده:

عبارات قرآنی صحیح و روان خوانده شود برخی عبارات اشتباه خوانده شود

در صورت پیش آمدن اشتباه، لطفاً موارد و نحوه آن را بنویسید.

۱۰- هر نکته دیگری که در مورد اهداف، محتوا، روش تدریس و تمرینهای این کتاب ضروری می دانید به تفکیک بنویسید.

۱۱- در صورت تمایل نام و نشانی خود را بنویسید تا از نظرات و تجربیات شما بیشتر استفاده شود. نام و نام خانوادگی ..... تلفن .....

نشانی ..... تاریخ تنظیم .....

لطفاً این برگ را به نشانی مؤسسه مهد قرآن بفرستید.